

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLYI VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI BUXORO DAVLAT
UNIVERSITETINING PEDAGOGIKA INSTITUTI MAKTABGACHA
TA‘LIM VA BOSHLANG‘ICH TA‘LIM NAZARIYASI VA
METODIKASI KAFEDRALARI**

**“BOSHLANG‘ICH VA MAKTABGACHA TA‘LIM SIFATI VA
SAMARADORLIGINI OSHIRISH MUAMMOLARI:
INNOVATSIYA, RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA XALQARO
TAJRIBALAR”**

RESPUBLIKA ILMYIY-AMALYIY ANJUMANIMATERIALLARI

2022-yil, 13-14 may

**MASOFAVIY TA'LIM SHAROITIDA BOSHLANG'ICH TA'LIM YO'NALISHI
TALABALARNING KASBIY KOMPETENTLIGINI TAKOMILLASHTIRISH METODIKASI**

Sidiqova Dilora Shavkatovna,
BuxDU tayanch doktoranti

Annotatsiya: ushbu maqolada masofaviy ta'lim sharoitida boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabalarning kasbiy kompetentligini takomillashtirish metodikasi haqida ma'lumotlar keltirilgan.

Kalit so'zlar: masofaviy ta'lim, boshlang'ich ta'lim, kasbiy kompetentlik, individual, bilim oluvchi, o'quv materiallari, kasb tanlash.

Biz bilamizki, boshlang'ich ta'lim yo'nalishida o'qiyotgan talabalar maktabga 1–4-sinflarga dars beradi. Boshlang'ich sinf o'quvchilar taqlidchan va ustozini mukammal inson sifatida qaraydi. Shuning uchun ham boshlang'ich sinf o'qituvchilari o'quvchilarga har tomonlama o'rnak bo'lishi lozim. Bu borada o'qituvchi bilim oluvchining individual xususiyatlarini hisobga oladi. Bilim oluvchi esa shu xususiyatlarga mos ravishda bilim olish imkoniga ega. Bu bilim oluvchiga materialni chuqur va mukammal o'rganish imkonini beradi. O'qituvchidan esa pedagogik malakasini doimiy ravishda oshirib borishi talab qilinadi, chunki interaktiv o'qitish o'qituvchidan bilimlarini uzluksiz yangilab borishni talab etadi.

Talabalarni o'qitish jarayonida AKTdan faol foydalanish ularga kelajakdagi kasbni tanlashda, jamiyatda faollashishda yordam beradi. Talabalar zamonaviy hayotda zarur bo'lgan kompyuter ko'nikmalarini egallaydi. Masofaviy o'qitish o'zgaruvchan bo'lib ko'rinishi mumkin, ammo unday emas. Elektron fanlar bo'yicha kurslarda o'qituvchi odatdagi darsda bo'lgani kabi yangi ma'lumot kiritish imkoniga ega. Masofaviy texnologiyalardan foydalangan holda o'rganish nafaqat talabalarni, balki o'qituvchilarni ham boyitadigan ijodiy va qiziqarli jarayondir.

O'quv jarayonida talabalar bilan uchrashuvlar, tanishuvlar, jihozlar bilan ishlash bo'yicha ko'rsatmalar, maslahatlar va boshqalar beriladi. Har bir talabaga o'qituvchi tayinlanadi, u talabani yangi ta'lim shakliga moslashtirishga yordam beradi. Qoida tariqasida, yangi talaba ota-onalar bilan birgalikda uzoq muhitda ishlashning dastlabki ko'nikmalariga o'rgatiladi. Talabalarni o'qitish jarayonida AKTdan faol foydalanish ularga kelajakdagi kasbni tanlashda, jamiyatda faollashishda yordam beradi. Talabalar zamonaviy hayotda zarur bo'lgan kompyuter ko'nikmalarini egallaydi. Masofaviy o'qitish o'zgaruvchan bo'lib ko'rinishi mumkin, ammo unday emas. Elektron fanlar bo'yicha kurslarda o'qituvchi odatdagi darsda bo'lgani kabi yangi ma'lumot kiritish imkoniga ega.

Masofaviy texnologiyalardan foydalangan holda o'rganish nafaqat talabalarni, balki o'qituvchilarni ham boyitadigan ijodiy va qiziqarli jarayondir.

Shuningdek, kompetensiya mutaxassislik bilimlarini doimo boyitib borishni, yangi axborotlarni o'rganishni, muhim ijtimoiy talablarni anglay olishni, yangi ma'lumotlarni izlab topish, ularni qayta ishlash va o'z faoliyatida qo'llay bilishni taqozo etadi.

Kasbiy kompetentlik quyidagi holatlarda yaqqol namoyon bo'ladi:

- o'z bilimlarini izchil boyitib boradi;
- yangi axborotlarni o'zlashtiradi;
- davr talablarini chuqur anglaydi;
- yangi bilimlarni izlab topadi;
- ularni qayta ishlaydi va o'z amaliy faoliyatida samarali qo'llaydi.

Kasbiy kompetentning rivojlanishi – bu ijodiy rivojlanish, pedagog atrofda o'zgarishlarga tez moslasha olish va boshqarish, tez kirishish qobiliyati, jarayonning ijtimoiy – iqtisodiy va ma'naviy rivojlanishi pedagogning kasbiy darajasiga bog'liq.

Bo'lajak kasb ta'limi o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini baholashda asosiy e'tiborni kompetensiyalarning alohida elementlari mavjudligiga emas, kasbiy vazifalarni hal eta olish layoqatlarini namoyon qila bilishga qaratish lozim. Baholash uchun beriladigan topshiriqlarni real kasbiy vazifalarning imitatsiyasi ko'rinishida shakllantirish maqsadga muvofiq bo'ladi, bunda kasbiy masalalarni hal etish jarayonida namoyon bo'ladigan kompetensiyalarning turli elementlarining rivojlanganlik darajasi baholanadi. Bundan tashqari, baholash natijalari bo'yicha xulosalar bo'lajak mutaxassisning aniqlangan malakalari kasbiy vazifalarni bajara olish uchun yetarli darajadami, yo'qmi degan savolga javob berishi zarur. Agar yetarli bo'lmasa, qanday rivojlantiruvchi chora-tadbirlarni amalga oshirish orqali kasbiy kompetensiyalarni talab darajasiga ko'tarish mumkinligi to'g'risida aniq tasavvurga ega bo'lish lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Sidikova S. D. Theoretical and didactic principles of distance learning //Academicia: an international multidisciplinary research journal. – 2021. – Т. 11. – №. 1. – С. 541-548.
2. Shavkatovna S. D. The importance of distance learning in the teaching of " Methods of teaching mathematics". – 2021.
3. Sidiqova D. Boshlang'ich sinflarda interfaol ta'lim va loyihalash texnologiyasi //Центр научных публикаций (buxdu. uz). – 2020. – Т. 4. – №. 4.
4. Shavkatovna S. D. Issues of Formation of Professional Competence of Students //Еорean journal of innovation in nonformal education. – 2022. – Т. 2. – №. 2. – С. 291-294.
5. Shavkatovna S. D. Developing Students' Professional Competencies in Distance Learning //Central asian journal of literature, philosophy and culture. – 2021. – Т. 2. – №. 10. – С. 152-155.
6. Амонов У. С. Научный подход А. Фитрата к пословицам // Современные тенденции развития науки и технологий. – 2016. – С. 5.
7. O.R.Avezov. Mental Status and Behavioral Reactions in Emergency and Extreme Emergencies. American journal of social and humanitarian research 3 (No. 1), 546-550
8. Adizova Nigora, Adizova Nodira. Alisher Navoiyning tibbiy qarashlari. Conferences.
9. Rakhmonovich, Adizov Bakhtiyor, and Adizova Nodira Bakhtiyorovna. "Microtoponyms formed on Different bases in Bukhara District." *Middle European Scientific Bulletin* 10 (2021).
10. Дустова Д. С. и др. О педагогическом мастерстве //european research. – 2020. – С. 132-134.
11. Saidova M. J. Methods and Importance of Using Innovative Technologies in Learning Concenter "Decimal" at Teaching Process of Math in Primary Schools //www. auris-verlag. de. – 2017.
12. Saidova G.E, Roziyeva Z.S. Methods for improving the system of assessing pupils 'knowledge based on the qualitological approach. Academicia: An International Multidisciplinary Research Journal <https://saarj.com.2020>. 321-326.
13. Hayitov H. A. Qushlarga ibrat-hazrati xizr! //Интернаука. – 2020. – №. 12-3. – С. 72-73.
14. Maftuna, U. (2021). Artistic interpretation of scientific achievements in the novel " Signs of the End Times" by Chingiz Aitmatov. *Middle European Scientific Bulletin*
15. Xudoyberdiyeva N. Abdulla Qodiriy asarlarida tarixiy inversiya va folklor xronotopi masalasi: DOI: 10.53885/edinres. 2021.33. 43.090 // Научно-практическая конференция. – 2022.

2-SINF MATEMATIKA DARSLARIDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISHNING O'QUVCHILARDA AXBOROT KOMPETENTLIGINI SHAKLLANTIRISHDAGI AHAMIYATI

Saidova Mohinur Jonpo'latovna,
BuxDUPI dotsenti
Idiyeva Niginabonu Erkin qizi,
BuxDUPI 1-kurs magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada yangi nashrdan chiqqan 2-sinf matematika darsligi mazmuni, foydalaniladigan interfaol metodlarning ahamiyati, berilgan topshiriqlarning o'quvchilarda axborot kompetentlikni oshirishdagi vazifalari va ularning tahlili haqida fikr va mulohazalar yoritib berilgan.

Tayanch so'zlar: Milliy dastur, matematik tushunchalar, ta'lim metodlari, interfaol metodlar, kompetentlik, axborot kompetentligi, axborot bilan ishlash, tushunchalar tahlili, kubik, qizil va yashil kartochkalar bilan ishlash, FSMU metodi.

*Noqobil o'qituvchi haqiqatni shunchaki aytadi-qo'yadi,
yaxshisi esa uni topishga o'rgatadi.
V.O. Distervig*

Ta'lim tizimini rivojlantirish va tartibga solishga qaratilgan umumiy o'rta ta'limning Milliy o'quv dasturida ta'kidlanganidek, mamlakatimizda matematika 2020-yildagi ilm-fanni rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilandi hamda matematika ilm-fani va ta'limi rivojlantirishini yangi sifat bosqichiga olib chiqishga qaratilgan qator tizimli ishlar amalga oshirilmoqda.

Shu jumladan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 29-apreldagi PF-5712-sonli Farmoni asosida qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi", 2019-yil 9-iyuldagi "Matematika ta'limi va fanlarini yanada rivojlantirishni

FOYDALANISHNING AHAMIYATI	52
Adizova Nodira Baxtiyorovna, Jamolova Lubat Ilhomovna, FAOL TA'LIM ASOSIDA DARSLARN TASHKIL QILISH – TA'LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILI SIFATIDA	54
Yoqubova Bonuoy Alisher qizi, BOSHLANG'ICH SINFLAR ONA TILI DARSLARINING SIFAT VA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA INNOVATSION METODLARDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI	55
Hayitov Hamza Ahmadovich, Temirova Muqaddas Azamatovna, DARSDA QUSHLAR OBRAZINI YORITISHDA INTERFAOL USULLARNING AHAMIYATI.....	57
To'rayeva Sanobar Sulaymonovna, BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARIDA FRAZEOLOGIK KOMPETENTSIYANI SHAKLLANTIRISH USULLARI.....	59
G. E. Saidova, MANTIQIY MASALALAR YECHISHDA BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARINI VATANPARVARLIK RUHIDA TARBIYALASH	62
Sidiqova Dilora Shavkatovna, MASOFAVIY TA'LIM SHAROITIDA BOSHLANG'ICH TA'LIM YO'NALISHI TALABALARINING KASBIY KOMPETENTLIGINI TAKOMILLASHTIRISH METODIKASI	64
Saidova Mohinur Jonpo'latovna, Idiyeva Niginabonu Erkin qizi, 2-SINF MATEMATIKA DARSLARIDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISHNING O'QUVCHILARDA AXBOROT KOMPETENTLIGINI SHAKLLANTIRISHDAGI AHAMIYATI	65
Носирова Дилноза Ризокуловна, ТВОРЧЕСКИЕ СПОСОБЫ ОБУЧЕНИЯ ЧАСТЯМ РЕЧИ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА В НАЧАЛЬНЫХ КЛАССАХ.....	68
Habibova Kumushoy Hamidovna, Vohidova Saodat Husenovna, BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARINING KOMMUNIKATIV KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHDA BOLALAR KITOBXONLIGINING O'RNI VA DIDAKTIK IMKONIYATLARI.....	71
Saidova Mohinur Jonpo'latovna, Ubaydullayeva Sharofat, BOSHLANG'ICH SINFLAR MATEMATIKA DARSLARIDA ALGEBRAIK MATERIALLARNI O'RGATISHNING MUHIM VAZIFALARI	73
Roziqova Ra'no Rustamovna, BOSHLANG'ICH SINFLARDA SON TURKUMIGA OID KOMPETENSIYALAR	76
M.M. Qosimova, Z.U. Usmonova, BOSHLANG'ICH SINFLAR MATEMATIKA O'QITISH JARAYONIDA O'QUVCHILARDA TEJAMKORLIK KO'NIKMASINI TARKIB TOPTIRISH.....	78
M. M. Murodova, BOSHLANG'ICH SINFLARDA MATEMATIKA FANINI TABIATSHUNOSLIK FANI BILAN INTEGRATIV YONDASHUV ASOSIDA TASHKIL ETISH.....	80
Sa'dullayeva Gulshod Narzulloevna, BOSHLANG'ICH SINFLARIDA INNOVATSION USLUBLARNI ISHLAB CHIQUVCHILAR VA JORIY ETISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	82
Boymurodova Sadoqat, O'QITISH DARSLARIDA AQLIY TARBIYANI SHAKLLANTIRISH TEXNOLOGIYASI.....	85
Дустова Дилдора Собиржановна, Абдуллаев Сайфулла Файзуллаевич, ВЗАИМОСВЯЗЬ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО И ХУДОЖЕСТВЕННО- ТВОРЧЕСКОГО КОМПОНЕНТА В СИСТЕМЕ ЭСТЕТИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ УЧИТЕЛЯ НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ.....	87
D. B. Axmedova, D. Nuritdinova, XALQ MAQOLLARI – BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARI NUTQINI BOYITUVCHI MUHIM MANBA.....	89
Safarov Firuz Sulaymonovich, Haydarova Adiba Anvarovna, EGALIK VA SHAXS-SON QO'SHIMCHALARINI O'RGATISHDA SO'ZNI TEJAB ISHLATISHNI O'RGATISH USULLARI 91	
G'aybullayev Ruslan Asliddinovich, MAKTABGACHA VA BOSHLANG'ICH TA'LIMDA SIFAT VA SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING INNOVATSION VA INTEGRATSION YO'LLARI	93
Nigora Safarova, Gulshan Abdullayeva, BOSHLANG'ICH SINFLARDA DIDAKTIK O'YINLARDAN FOYDALANISH TEXNOLOGIYASI	95
Shozoda Qahorovna G'apurova, BOSHLANG'ICH TA'LIM DARSLARIDA INOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH USULLARI.....	97
Gulnora Normatova, PEDAGOGNING INNOVATSION KOMPETENTLIGI TA'LIM MUHITI YANGILASHNING "RAG'BATLANTIRUVCHI" KUCHI SIFATIDA.....	99
Зулайхо Саматовна Рузиева, ТРЕБОВАНИЯ К ИСПОЛЬЗОВАНИЮ МЕТОДА ПРОЕКТОВ.....	101
Hayitov Hamza Ahmadovich, Amonova Shahlo Aminovna, BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QITISH DARSLARIDA DIDAKTIK O'YIN VA INTERFAOL USULLARDAN FOYDALANISH.....	104
Adizova Nodira Baxtiyorovna, Nazarova Marjona Xodjiyevna, YOSH O'QUVCHILARNING IJODIY QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISH	106
Nigora Safarova, Mexrigul Yusupova, BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QITISH KITOBLARIDAGI TOPISHMOQLARNING MAVZUVIY MUNDARIJASI	107